

***КОТИРЛО Тамара Володимирівна,**
молодший науковий співробітник відділу
педагогічної естетики та етики
Інституту педагогічної освіти і освіти
дорослих НАПН України
E-mail: kot_toma@ukr.net*

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ: УКРАЇНЬКА ПРАКТИКА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО ДОСВІДУ ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА

У наш час стрімкого соціально-економічного розвитку особливого значення набуває освіта упродовж життя. Зміни, що відбуваються у національній системі освіти, спрямовані на її інтеграцію в міжнародний освітній простір, у якому освіта дорослих є одним із важливих елементів.

Сучасне освітнє суспільство звертає особливу увагу на актуальність максимального розкриття потенціалу кожної людини, підготовки її до саморозвитку, самовизначення та самореалізації.

Одним із пріоритетних напрямків реформування освіти, що зазначений в законі України «Про освіту» та в Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, є виховання всебічно розвиненої особистості, становлення її творчого потенціалу та розвитку національної свідомості. Досягненню цих завдань буде сприяти переорієнтація творчих нахилів, здібностей, умінь і навичок. Сучасна школа повинна забезпечити освітні потреби кожного учня відповідно до його нахилів, інтересів, можливостей, щоб сприяти, перш за все, вихованню загальнолюдських цінностей особистості (Доброти, милосердя, толерантності і т. п.), стимулювання її внутрішніх сил і саморозвитку та самовиховання, формування яскравої, самобутньої індивідуальності [3, с. 137]. На сучасному етапі розвитку освіти дорослих в Україні задоволення потреб особистості в інтелектуальному, культурному і духовному розвитку через отримання неперервної освіти є важливим завданням для національного освітнього простору. Він має забезпечувати формування в осіб, що навчаються, громадянської позиції, здатності до праці й життя в умовах сучасної цивілізації, її демократичного розвитку.

Кардинальні зміни теоретико-методологічних засад сучасної педагогічної освіти, виховання полікультурності ставлять принципово нові вимоги до

76

професійної підготовки педагога-музиканта. Фаховий рівень, що є важливою передумовою оновлення у сфері педагогічної освіти, виділення в ній професійно й соціально значущих особистісних характеристик педагога сучасної школи зумовлюють потребу у дослідженні такого поняття, як професійний досвід. Наукові дослідження з проблем формування особистості педагога, визначення шляхів підвищення його професійної спрямованості, створення умов для формування професійно значущих якостей майбутнього вчителя висвітлено у працях І. Зязюна, І. Бега, О. Абдулліної, О. Олексюк, О. Бодальова, Н. Кузьміної, В. Лозової, В. Сагарди, В. Сластьоніна, Г. Троцько та ін.; дослідження проблеми досвіду як сукупності якостей, що визначають ефективність професійної діяльності, висвітлюють у своїх працях А. Адольф, Л. Большакова, Т. Добудько, Н. Кузьміна, А. Маркова, О. Мармаза, К. Рогожнікова, О. Савченко, В. Стрельников, А. Хуторський та ін.

Професійний педагогічний досвід – це система педагогічних знань, умінь і

навичок, способів здійснення творчої педагогічної діяльності, емоційно-ціннісних ставлень, здобутих у процесі практичної навчально-виховної роботи.

Значущість процесу управління формуванням професійного досвіду майбутніх учителів зумовлена необхідністю подолання низки існуючих суперечностей:

– між сучасними потребами суспільства у професійній підготовці вчителів, що забезпечуватиме реалізацію гуманістичної парадигми освіти, та недооцінкою цього процесу в сучасній системі вищої педагогічної освіти;

– між високим рівнем вимог щодо гуманізації навчально-виховного процесу, необхідністю докорінної зміни характеру взаємин між усіма його учасниками та недостатньою готовністю педагогічних кадрів до відповідних змін;

– між необхідністю формування професійного досвіду майбутніх учителів в системі неперервної педагогічної освіти та відсутністю відповідних наукових досліджень із даної проблеми [2, с. 14].

Аналіз стану музично-педагогічної практики, опрацювання наукових і творчих джерел дозволяють зробити висновок про те, що розвиток професійного досвіду педагога-музиканта не може існувати окремо від його творчої активності. Також, недостатній рівень професійної підготовки і неготовність до різних видів музичної та музично-педагогічної творчості в післядипломний період навчання негативно впливає на формування та розвиток професійного досвіду.

Неабияке значення у розвитку професійного досвіду педагога-музиканта має і морально-естетичний досвід, що відображає етичний аспект, як світогляду вчителя музики, так і його професійної культури в цілому. Етичний аспект професійної культури вчителя музики виявляється в його моральній культурі як системі моральних установок, що виступають підставами кожної педагогічної дії, мислення та спілкування. Поведінка, вчинки, на думку А. Гусейнова, є основою морального самовиховання вчителя, а також, головним каналом, по якому він моральним чином впливає на оточуючих [1].

77

Таким чином, ефективність управління процесом формування та розвитку професійного досвіду педагога-музиканта забезпечується зовнішніми функціональними ознаками, що створюються відповідно до зовнішніх вимог, а також внутрішнім міцним взаємозв'язком і взаємозалежністю складових компонентів. Вагомими ознаками управління процесом формування професійного досвіду майбутніх фахівців є раціоналізація, гуманізація, системність та концептуальність.

Розвиток професійного досвіду педагога-музиканта впродовж життя є процесом цілеспрямованим та динамічним, який потребує управління й системного підходу до визначення цілей, змісту та комплексу методів, форм, засобів і умов функціонування на теоретичних засадах системного та андрагогічного підходів.

Література

1. Гусейнов А.А. Моральное воспитание / А.А. Гусейнов // Российская педагогическая энциклопедия. – М., 1999. – Т. 2. – 234 с.
2. Жукова О. Процес формування професійного досвіду майбутніх вчителів молодших класів / Олена Жукова // Проблеми підготовки сучасного вчителя: Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / Ред. кол.: Побірченко Н.С. (гол. ред.) та ін. – Умань: ПП Жовтий О.О., 2010. – Вип. 1. – 271 с.
3. Падалка Г.М. Учитель, музика, діти / Г.М. Падалка. – К.: Муз. Україна, 1982. – 144 с. —